

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ
З ДЕРЖАВНОЮ УЧАСТЮ В УКРАЇНІ ТА СВІТІCOMPARATIVE ANALYSIS OF THE STATE-OWNED BANKS
IN UKRAINE AND WORLDWIDE

УДК 336.71

<https://doi.org/10.32843/bses.57-20>**Огородник В.В.**

д.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи
та фінансових технологій
Навчально-науковий інститут
банківських технологій та бізнесу
Університету банківської справи

Ohorodnyk Vira

Educational and Scientific Institute
of the Banking and Financial Technology
Banking University

У статті проведено порівняльну характеристику діяльності банків з державною участю в Україні та світі, що дало змогу виокремити не тільки спільні риси їхньої діяльності, але й фактори, які сприяють ефективному розвитку банків з державною участю. Пропонований компаративний аналіз світової та вітчизняної практики діяльності банків з державною участю складається з п'яти послідовних взаємопов'язаних етапів. На завершальному етапі компаративного аналізу виокремлено фактори, які сприяють ефективному розвитку банків з державною участю, серед яких слід назвати орієнтацію банків на комерційну ефективність діяльності; наявність приватного капіталу у статутному капіталі; мінімізацію політичного впливу; здійснення подальшої докапіталізації за рахунок власного прибутку банку; забезпечення ідентичності задекларованих цілей їхньому упровадженню; ефективну реалізацію різноманітних напрямів кредитно-інвестиційної діяльності; впровадження ефективних моделей стратегічного й корпоративного управління.

Ключові слова: банк, банк з державною участю, ефективність, компаративний аналіз діяльності банків, соціально-економічна ефективність банку з державною участю.

В статье проведена сравнительная характеристика деятельности банков с госу-

дарственным участием в Украине и мире, что позволило выделить не только общие черты их деятельности, но и факторы, способствующие эффективному развитию банков с государственным участием. Предлагаемый компаративный анализ мировой и отечественной практики деятельности банков с государственным участием состоит из пяти последовательных взаимосвязанных этапов. На завершающем этапе компаративного анализа выделены факторы, способствующие эффективному развитию банков с государственным участием, среди которых следует назвать ориентацию банков на коммерческую эффективность деятельности; наличие частного капитала в уставном капитале; минимизацию политического влияния; осуществление дальнейшей докапитализации за счет собственной прибыли банка; обеспечение идентичности задекларированных целей их внедрению; эффективную реализацию различных направлений кредитно-инвестиционной деятельности; внедрение эффективных моделей стратегического и корпоративного управления.

Ключевые слова: банк, банк с государственным участием, эффективность, компаративный анализ деятельности банков, социально-экономическая эффективность банка с государственным участием.

The article provides a comparative analysis of the state-owned banks activities in Ukraine and worldwide which allows identifying not only common features of their activities but also factors which can foster efficient development of the state-owned banks. The comparative analysis of international and Ukrainian state-owned banks activities is carried out in five consecutive interrelated stages: the research of the state-owned banks' essence; identification of the comparison criteria; characteristics of the state-owned banks activities based on the criteria suggested; formulating factors fostering further efficient development of the state-owned banks. To carry out the comparative analysis of the state-owned banks functioning in Ukraine and worldwide the following criteria were applied: historical preconditions of their existence; various bank types; the mission declared and the purpose of their functioning; the amount of the state share in the banking system; specialization and directions of the bank loan and investment activities; capitalization methods; profit and its distribution; ways of privatization. The approach exercised made it possible to single out common features of the state-owned banks activities where belong indirect involvement of the state-owned banks in the socio-economic development of the country; dynamic movement of the state share in the country banking sector; financial support for the government projects and programs implementation in various spheres; ensuring the highest level of the bank investment attractiveness before privatization. At the final stage of the comparative analysis, the factors fostering efficient development of the state-owned banks are highlighted where belong: the banks' focus on commercial efficiency of their activities; the existence of private capital in the authorized capital; minimization of the political influence; further recapitalization at the expense of the bank's own profit; ensuring the correspondence between the goals declared and their implementation; efficient implementation of loan and investment activities in various areas; introduction of efficient models in strategic and corporate management.

Key words: bank, state-owned bank, efficiency, comparative analysis of the banks activities, the state-owned bank socio-economic efficiency.

Постановка проблеми. Діяльність банків з державною участю в Україні перебуває під пильною увагою Міністерства фінансів України, Національного банку України, міжнародних фінансових установ, аналітиків та науковців як на макрорівні (у масштабі країни), так і на мікрорівні (на рівні окремої банківської установи). Водночас діяльності банків з державною участю у світі загалом приділяється значна увага Світового банку, Міжна-

родного валютного фонду, Європейського Союзу та інших міжнародних інституцій.

У сучасних економічних умовах все більшої актуальності набуває порівняння основних аспектів діяльності банків з державною участю в Україні та світі, що дає змогу виокремити закономірності, врахувати недоліки та запропонувати напрями підвищення ефективності функціонування цих банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значну увагу питанням функціонування й розвитку банків з державною участю приділено у наукових працях таких іноземних та вітчизняних учених, як А. Ендрюс (A. Andrews), Г. Капріо (G. Caprio), Ш. Коул (S. Cole), Т. Корнер (T. Korner), Р. Ла Порта (R. La Porta) [1], Е. Леві-Еяті (E. Levy-Yeyati), М. Піантковський (M. Piantkowski), Г.П. Бортніков, С.С. Гасанов, Л.О. Ковриженко [2], О.О. Любіч, В.І. Міщенко, Т.Г. Дзюба [9]. Незважаючи на вагомий внесок науковців у дослідження зазначеного питання, зміни, що відбулися у структурі власності вітчизняної банківської системи, актуалізують проведення компаративного аналізу діяльності банків з державною участю у банківських системах України та світу.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у виокремленні спільних характеристик банків з державною участю в Україні та світі, окресленні факторів подальшого ефективного розвитку банків з державною участю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зауважимо, що останнім часом для дослідження різноманітних аспектів функціонування сучасної економічної системи вчені все частіше користуються компаративним аналізом. Проведення компаративного аналізу в нашому дослідженні дає змогу визначити загальні та унікальні характеристики банків з державною участю в Україні та світі, що в подальшому можуть бути використані для підвищення ефективності функціонування вітчизняних банків з державною участю.

На першому етапі компаративного аналізу банків з державною участю в Україні та світі не будемо зосереджувати особливої уваги, оскільки він передбачає окреслення теоретичної сутності досліджуваних банків.

На другому етапі компаративного аналізу банків з державною участю в Україні та світі сформулюємо універсальні критерії, які будемо використовувати для порівняння зазначених банків, такі як:

- історичні передумови створення банків з державною участю;
- різновиди банків з державною участю;
- задекларована місія та мета функціонування банків з державною участю;
- величина частки держави в банківській системі (частки в активах та депозитах);
- спеціалізація та напрями кредитно-інвестиційної діяльності банків з державною участю;
- метод капіталізації банків з державною участю;
- прибуток банків з державною участю та його розподіл;
- шляхи приватизації банків з державною участю.

На основі визначених ознак порівняння банків з державною участю в Україні та світі проведемо компаративний аналіз.

Розпочнемо з окреслення історичних передумов появи цього різновиду банківських установ та представлення поглядів учених на доцільність їхнього функціонування. В контексті історичних передумов появи державної власності у банках вважаємо за доцільне розглянути напрацювання таких іноземних науковців, як Р. Ла Порта (La Porta), Ф. Лопез-де-Сіланез (López-de-Silanes) та А. Шлейфер (Shleifer) [1]. Вчені досліджували наслідки державної власності у банківських системах більше 90 країн світу (з 1960 до 1995 рр.). Проаналізувавши представлений зазначеними вченими підхід, можемо частково погодитися з тим, що значна державна власність у банківській системі стримує фінансово-економічний розвиток економіки, політизує процес розподілу фінансових ресурсів та знижує його ефективність. При цьому автори доводять, що структура фінансово-кредитної системи будь-якої країни залежить як від інституційної системи, так і від запровадження демократичних принципів у країні, справедливої судової системи, захисту прав кредиторів та інвесторів.

Слід відзначити, що залежно від стану розвитку економіки держави в певний період часу може змінюватися частка державної власності у банках. Хоча загальною тенденцією є домінування приватних банків у розвинених країнах, а державних – у країнах, що розвиваються, вплив державних банків на розвиток економіки залишається суттєвим у багатьох країнах. Зокрема, у 2013 р. частка державних банків у загальному обсязі активів банківської системи Німеччини склала 27,8%, Бразилії – 34,4%, Мексики – 14,1%, Індії – 73,2%, Китаю – 68,5% [2, с. 127].

Далі проаналізуємо витрати, які несуть країни світу на подолання банківських криз (рис. 1), тобто частину загальної суми, витраченої державою на реструктуризацію фінансового сектору (витрати на рекапіталізацію банків та докапіталізацію банків з державною участю).

З рис. 1 видно, що прямі державні витрати на подолання наслідків системної банківської кризи в Україні становили 15,7% до ВВП. Можемо стверджувати, що цей відсоток витрат є прийнятним порівняно з іншими країнами світу (Індонезія мала більше 55% до ВВП у 1997 р., Аргентина – 55% у 1980 р., Ісландія – 38% у 2008 р.). Водночас велике значення має структура цих витрат, а також можливість політичного тиску та корупційної складової частини.

Розглянемо більш детально витрати держави на подолання банківської кризи в Україні впродовж 2014–2017 рр. (рис. 2).

Так, за проаналізований період найбільше витрат держави на подолання банківської кризи в Україні припадало саме на 2016 р., а найбільшу частку у структурі витрат мали націоналізація та докапіталізація «Приватбанку». Можемо заува-

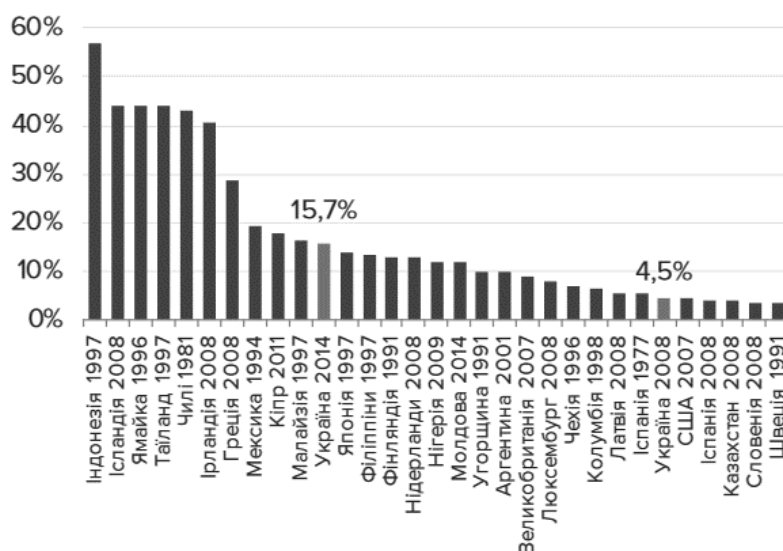

Рис. 1. Витрати держав на подолання банківських криз, % до ВВП

Джерело: [3]

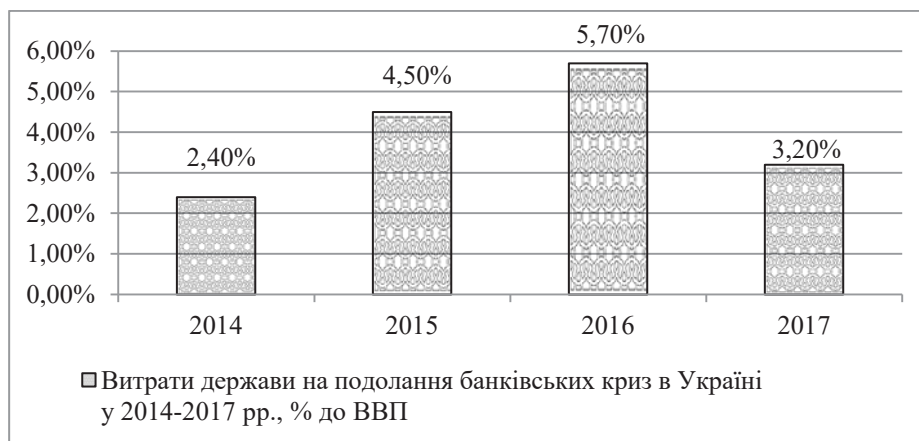

Рис. 2. Витрати держави на подолання банківських криз в Україні у 2014–2017 рр., % до ВВП

Джерело: [3]

жити, що прямі втрати всієї економіки сукупно становили понад 38% до ВВП. Наслідки цієї системної кризи ще довго обмежуватимуть банківське кредитування та економічне зростання [3].

Як висновок з аналізу історичних передумов створення банків з державною участю можемо зазначити, що ці банки як в Україні, так і у світі загалом здебільшого є результатом націоналізації чи рекапіталізації приватних банків під час кризових періодів. Водночас існує чимало прикладів, коли банки з державною участю започатковували свою діяльність як банки розвитку (метою їхнього функціонування є сприяння соціально-економічного розвитку країни).

Далі розглянемо порівняльну ознаку різновидів банків з державною участю. Так, у світовій практиці прийнято виділяти універсальні банки з державною участю та банки розвитку. В Україні

упродовж обмеженого періоду (2004–2016 рр.) функціонував банк розвитку, а саме «Український банк реконструкції та розвитку». Однак цей банк так і не зумів повноцінно виконувати покладені на нього завдання зі стимулювання економічного розвитку.

Щодо світової практики, то діяльність банків розвитку є дуже поширеною. Так, за підрахунками експертів, у світі налічується близько 530 банків розвитку, з яких [4, с. 292] 28,6% (152) розташовані у країнах латиноамериканського й Карибського регіону; 27,7% (147) – в Африці; 23,2% (121) – в Азії і Тихоокеанському регіоні; 9,2% (49) – в Європі; 9,3% (47) – на Близькому Сході. Водночас значна кількість банків розвитку в окремих регіонах ще не означає найвищий обсяг операцій, адже найбільші обсяги активних операцій досліджуваних банків зафіксовані в Азії, Європі та Америці.

Далі проведемо порівняння вітчизняних та іноземних банків з державною участю за таким критерієм, як задекларована місія та мета функціонування даних банків. Сучасні українські банки з державною участю мають різні за своїм змістом мету та функціональне призначення, що продовжують змінюватися відповідно до трансформації стратегії управління державним сектором банківської системи. Основна місія «Ощадбанку» полягає у підтримці економічного розвитку країни шляхом надання сучасних банківських послуг, а також залучення депозитів домогосподарств. Метою діяльності «Укрексімбанку» є фінансова підтримка виробників експортно орієнтованої продукції, інвестиційних проєктів з високою доданою вартістю тощо. Функціональне призначення «Приватбанку» полягає у здійсненні роздрібного кредитування, взаємодії з малим і середнім бізнесом, корпоративним бізнесом. Місія «Укргазбанку» розкривається у наданні фінансової підтримки як суб'єктам підприємницького сектору, так і домогосподарствам у реалізації еко-проєктів для забезпечення відновлення економіки України, стабільного зростання валового внутрішнього продукту.

Щодо місії банків з державною участю в інших країнах, то для прикладу розглянемо банки з різних країн світу. Так, мета діяльності німецького "North Rhine-Westphalia" (2004 р. заснування) передбачає підтримку державних програм та муніципальних корпорацій у реалізації економічної, соціальної та житлової політики [5]. Функціональне призначення "Bank Gospodarstwa Krajowego" (1924 р. заснування) полягає у підтримці державних програм, а саме державних соціально-економічних програм та програм регіонального самоврядування. Фінляндський банк "Finnvera" (1999 р. заснування) декларує у своїй місії сприяння малому та середньому бізнесу, експорту, регіональній політиці держави [2, с. 127].

Таким чином, проаналізувавши окремі банки з державною участю в Україні та світі за критерієм задекларованої місії та цілей банку, можемо зробити висновок про достатню їх різноманітність. На нашу думку, спільною метою всіх банків з державною участю є сприяння (більшою чи меншою мірою) соціально-економічному розвитку країни.

Продовжуючи дослідження, проаналізуємо банки з державною участю в Україні та світі за четвертим критерієм, яким є величина частки держави у банківській системі. Зауважимо, що частка держави у банківських системах країн світу сильно відрізняється (табл. 1).

З аналізу даних табл. 1 можемо зробити висновок, що країни колишнього СРСР продовжують володіти значною часткою банківських активів (46,2%) та депозитів (57,6%). Відповідна частка в депозитах банків з приватним капіталом є меншою за банки з державною участю, становлячи 42,4%, а в активах – більшою, складаючи 53,8%. Водночас зауважимо, що це дані за 2015 р., а за підсумками 2019 р. частки в активах та депозитах банків з державною участю в Україні набагато випереджають показники банків з приватним та іноземним капіталом. Такі показники вимагають врахування важливої ролі банків з державною участю на ринку банківських послуг та розроблення подальших заходів зі зменшення державної частки власності в банківській системі України.

Наступним критерієм для порівняння розглянемо напрями спеціалізації та кредитно-інвестиційної діяльності банків з державною участю. Так, для вітчизняних банків з державною участю неможливо виділити певний сталий напрям фінансування. Водночас зазначені банки зацікавлені в підтримці державних інфраструктурних проєктів, експортно орієнтованого бізнесу та еко-ініціатив суб'єктів підприємницької діяльності.

Щодо напрямів кредитно-інвестиційної діяльності закордонних банків з державною участю, то можемо зауважити, що банк "North Rhine-Westphalia" здійснює фінансову підтримку сільського господарства, будівництва, сфери послуг, видобувної промисловості та інфраструктурних проєктів [5]. "Bank Gospodarstwa Krajowego" орієнтований на фінансування органів територіального управління, підтримку експорту, реалізацію програм розвитку інфраструктури тощо [2, с. 127]. Банк "Finnvera" спрямовує кредитно-інвестиційну діяльність на венчурні інвестиції, експортні кредитні гарантії та інші послуги, що пов'язані із фінансуванням експорту.

Такі тенденції пов'язані зі специфікою трансформації економічної системи кожної країни світу,

Таблиця 1

Розподіл активів та депозитів між приватними банками та банками з державною участю у країнах світу за 2015 р., %

Країни/показник	Частка в активах		Частка в депозитах	
	банки з державною участю	банки з приватним капіталом	банки з державною участю	банки з приватним капіталом
Країни СНД	46,2	53,8	57,6	42,4
Країни Центральної та Східної Європи	26,4	73,6	31	69
Балтійські країни	7,7	92,3	12,1	87,9

Джерело: складено автором за матеріалами [6]

що обумовлює посилену увагу до окремих галузей економіки та їх фінансову підтримку банками з державною участю. Водночас концентрація на певних сферах діяльності банків з державною участю у різних країнах світу може значно різнитися залежно від різноманітних передумов, зокрема впливу наслідків фінансово-економічних криз на галузі економіки та соціальну сферу, політичної та економічної нестабільності в країні.

Наступним критерієм проведення компаративного аналізу банків з державною участю в Україні та світі є методи капіталізації зазначених банків. Щодо України, то однією з причин зміни структури власності у вітчизняному банківському секторі є докапіталізація банків з державною участю. Можемо зазначити, що за 2008–2017 рр. було докапіталізовано «Ощадбанк», «Укресімбанк», «Укргазбанк» та «Приватбанк» на загальну суму 206,21 млрд. грн., при цьому 51,9% від загального обсягу державних вкладень у банки з державною участю за 2008–2017 рр. використано на капіталізацію «Приватбанку» [7]. Вжиття цих заходів відбувалося як за рахунок державного бюджету, так і за рахунок облігацій внутрішньодержавної позики та прибутків банків. Зауважимо, що лише у 2011–2014 рр. здійснювалася докапіталізація «Ощадбанку» за рахунок прибутку, у 2008 р. докапіталізація також здійснювалася за рахунок державного бюджету, а в усі інші роки – шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики. В «Укресімбанку» докапіталізація за рахунок прибутку здійснювалася у 2008, 2009, 2011, 2012 та 2013 рр., за рахунок державного бюджету – у 2008 р., а в усі інші роки – через ОВДП, як і для інших банків з державною участю.

Зауважимо, що вітчизняні банки з державною участю володіють найбільшою часткою ОВДП серед усіх інших банків України (рис. 3).

Так, станом на кінець травня 2020 р. зазначені банки володіли ОВДП загальною вартістю 386 млрд. грн., що становить 84% загального обсягу паперів у власності вітчизняних банків. При цьому як докапіталізацію банки з державною

участю отримали ОВДП на суму 231 млрд. грн. [8]. Утримання такої динаміки приведе до ще більшої зміни структури активів вітчизняних банків з державною участю (зменшення частки кредитування), що негативно вплине на реалізацію визначеної стратегії та бізнес-моделі (оскільки банки опосередковано стають учасниками реалізації державної економічної політики, а саме фінансують дефіцит державного бюджету та державні програми стратегічного значення).

Слід відзначити, що у світовій практиці прикладом прямого втручання держави через безпосереднє фінансування заходів щодо збільшення капіталізації та націоналізації проблемних банків є заходи урядів Великої Британії, Нідерландів, Бельгії, Люксембургу, Франції та Ісландії у 2008–2009 рр. Так, упродовж цього періоду відбулась повна чи часткова націоналізація відразу декількох банківських груп та окремих банків. «Northern Rock», «Bradford & Bingley» були повністю націоналізовані урядом Великої Британії; уряди Нідерландів, Бельгії та Люксембургу частково націоналізували банківсько-страхову групу «Fortis» [9, с. 199]. Вжиття цих заходів сприяло відновленню стабільності у банківських системах країн світу.

Ще одним питанням, яке відрізняє вітчизняні банки з державною участю від іноземних аналогів, є частка прибутків, які щорічно перерозподіляються цими банками на дивіденди. Зауважимо, що вітчизняні банки з державною участю за підсумками 2011, 2012, 2016 рр. здійснювали перерахунок 30% прибутків на користь власника (держави), тобто до державного бюджету України, а у 2013 р. – вже 34% прибутків. Отже, можемо зауважити, що саме у 2011, 2012, 2013 та 2016 рр. у банків з державною участю залишалось достатньо коштів для свого подальшого розвитку, нарощення запасів капіталу. За результатами 2014 та 2015 рр. виплата дивідендів дорівнювала 0 через збитковість діяльності вітчизняних банків з державною участю.

Водночас у 2017–2018 рр. ситуація змінилася в бік збільшення частки прибутків банків з держав-

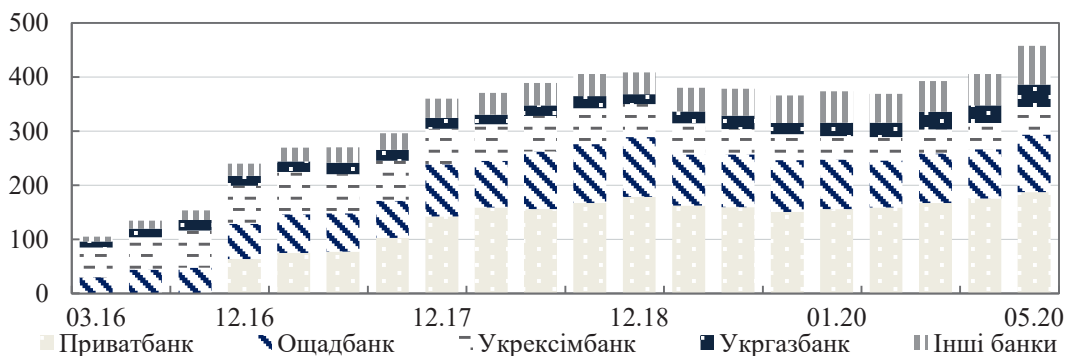

Рис. 3. Обсяги ОВДП у власності банків в Україні за 2016–2020 рр., млрд. грн. (на кінець періоду)

Джерело: [8]

ною участю, розподіленої на дивіденди – 56% та 89% відповідно. Такі тенденції свідчать про те, що держава, з одного боку, зацікавлена у прибутковій діяльності банків з державною участю (зادля отримання дивідендів), а з іншого боку, не зацікавлена у розвитку зазначених банків (адже вилучення такої значної частки прибутків обмежує їх можливості для подальшого зростання).

Підбиваючи підсумки проведення компаративного аналізу діяльності банків з державною участю в Україні та світі, виділимо такі спільні риси для досліджуваних банків, як опосередковане сприяння банків з державною участю соціально-економічному розвитку країни; періодична зміна частки державної власності в банківському секторі (зокрема, залежно від рівня економічного розвитку країни); фінансова підтримка реалізації державних проєктів та програм різного спрямування; забезпечення найвищого рівня інвестиційної привабливості банку перед приватизацією.

На завершальному етапі на основі узагальнення іноземного досвіду функціонування банків з державною участю обґрунтовано фактори ефективного розвитку зазначених банків, які включають:

1) орієнтацію банків на комерційну ефективність діяльності (передбачає вибір клієнтів для фінансової взаємодії не за ознакою власності, а за їхньою кредитоспроможністю та платоспроможністю, тобто обслуговування як приватних, так і державних суб'єктів господарювання);

2) присутність приватного капіталу у статутному капіталі банків (наприклад, частка капіталу належить міжнародним фінансовим організаціям чи приватним інвесторам), що сприятиме більшій відповідальності менеджменту та підвищенню ефективності діяльності банків;

3) незалежність функціонування від політичного впливу (створення та функціонування самостійних наглядових рад, члени яких є висококомпетентними фахівцями, позбавленими стороннього впливу, що стане запорукою виваженого прийняття стратегічних рішень);

4) здійснення подальшої докапіталізації банків з державною участю за рахунок власного прибутку (забезпечить посилення відповідальності менеджменту банків, які не розраховуватимуть на докапіталізацію за рахунок державного бюджету чи облігацій внутрішньої державної позики);

5) забезпечення ідентичності задекларованих цілей (завдань) банків та їх дійсного впровадження, що посилить соціальну спрямованість діяльності банків та відповідальність за результати ухвалених рішень;

6) реалізацію різноманітних напрямів кредитно-інвестиційної діяльності банків з державною участю (це позбавить банки підвищених ризиків, пов'язаних з кредитуванням лише окремих галузей економіки чи групи клієнтів);

7) впровадження ефективних моделей стратегічного та корпоративного управління, оптимізацію роботи філійної мережі, досягнення оптимального співвідношення кваліфікації персоналу та рівня оплати праці, що створить додаткові переваги цим банкам для чесної конкурентної боротьби на ринку банківських послуг.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, на основі проведеного компаративного аналізу діяльності вітчизняних та іноземних банків з державною участю, що включав п'ять взаємопов'язаних етапів (дослідження природи банків з державною участю, формулювання критеріїв порівняння, формулювання системи індикаторів, опис і пояснення діяльності порівнюваних банків, висновки та перспективи удосконалення), можемо зробити висновки про наявність численних спільних та відмінних рис у функціонуванні цих банків у різних країнах світу. Водночас узагальнення результатів компаративного аналізу дало змогу виокремити фактори ефективного розвитку банків з державною участю. Реалізація зазначених факторів в Україні забезпечить покращення розвитку вітчизняних банків з державною участю та їх подальше сприяння соціально-економічному розвитку країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. La Porta R., Lopez-De-Silanes F., Shleifer A. Government Ownership of Banks. *The Journal of Finance*. 2002. No. 1. P. 265–301. DOI: 10.1111/1540-6261.00422
2. Ковриженко Л.О. Державні банки: міжнародний досвід та перспективи для України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 2. Т. 1. С. 126–128.
3. Стратегія макропруденційної політики / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83019081> (дата звернення: 01.10.2020).
4. Вишневський В.П. Національна модель неопромишляльничого розвитку України : монографія. Київ : НАН України, Інститут економіки промисловості, 2016. 519 с.
5. Marois Th. State-owned banks and development: dispelling mainstream myths. *Municipal services project. Occasional Paper*. 2013. № 21.
6. Офіційний сайт "World Bank". URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 01.10.2020).
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2020).
8. Звіт про фінансову стабільність, червень 2020 / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4
9. Дзюба Т.Г. Шляхи підвищення капіталізації банківських установ за участю держави в умовах фінансової нестабільності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Економіка. 2009. Вип. 12. С. 196–204.

REFERENCES:

1. La Porta, Rafael, Florencio Lopez-De-Silanes, and Andrei Shleifer. Government Ownership of Banks. *The Journal of Finance*. 2002, no. 1: 265–301. DOI: 10.1111/1540-6261.00422
2. Kovrizhenko L.O. (2016) Derzhavni banki: mizhnarodniy dosvid ta perspektivi dlya Ukrayini [State-owned banks: international experience and prospects for Ukraine]. *Visnik Hmel'nitskogo natsionalnogo universitetu*, no. 2, vol. 1, pp. 126–128.
3. Strategiya makroprudentsiyanoi politiki. Natsionalniy bank Ukrayini [Macroprudential policy strategy. National Bank of Ukraine]. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=83019081> (accessed 1 October 2020).
4. Vishnevskiy V.P. (2016) *Natsionalna model neoindustrialnogo rozvitku Ukrayini* [National model of neo-industrial development of Ukraine]. NAN UkraYini, Kyiv: In-t ekonomiki prom-sti. (in Ukrainian)
5. Marois Thomas. State-owned banks and development: dispelling mainstream myths. *Municipal services project. Occasional Paper*. 2013. № 21.
6. Ofitsiyinyi sayt World Bank [Official site World Bank]. URL: <https://www.worldbank.org> (accessed 1 October 2020).
7. Ofitsiyinyi sayt Ministerstva finansiv Ukrayini [Official site of the Ministry of Finance of Ukraine]. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (accessed 1 October 2020).
8. Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report], cherven 2020. Natsionalniy bank Ukrayini. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4 (accessed 1 October 2020).
9. Dzyuba T.G. (2009) Shlyahi pidvischennya kapitalizatsiyi bankivskih ustanov za uchastyu derzhavi v umovah finansovoyi nestabilnosti [Ways to increase the capitalization of banking institutions with the participation of the state in conditions of financial instability]. *Naukovi zapiski Natsionalnogo universitetu "Ostrozka akademiya"*. Ser.: *Ekonomika*, no. 12, pp. 196–204.